

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО - ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 3 (50)

**СПЕЦІАЛЬНИЙ ВИПУСК
(ЗБІРНИК КОНФЕРЕНЦІЙ)**

Вінниця, 2025

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу
РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Ідентифікатор медіа – R30-01367
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- Дисемінація передового педагогічного досвіду
- Challenges in Education
- Відомі імена року
- Проби пера
- Конкурси
- Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»
Протокол № 5 від 20 листопада 2025 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** канд.пед.наук, доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д-р.пед.наук, проф. Мисліцька Н.А., д-р.філол.наук Войцехівська Н.К., канд.філол.наук, доц. Січкарь С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини)

Відповідальність за зміст статей несуть автори
Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 3(50) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2025. 266с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2025

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

РУДА ТЕТЯНА, АТЕСТАЦІЙНИЙ ПЕРІОД: МАРШРУТНИЙ ЛИСТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ПЕДАГОГА.....	7
---	----------

ФІЛОЛОГІЧНІ ГОРИЗОНТИ: НАУКОВИЙ, ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ, ФІЛОСОФСЬКИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ, ІНКЛЮЗИВНИЙ, НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИЙ ВЕКТОРИ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, КОГУТЮК ОКСАНА, МЕДВЕДЄВА ЛІЛІЯ, ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	11
ГРИМАШЕВИЧ ГАЛИНА, УТОЧНЮВАЛЬНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДНИК СИНТАКСИЧНОГО ПРОСТОРУ ПРОЗОВИХ ТЕКСТІВ ЗБІРКИ СЕРГІЯ ЖАДАНА «АРАБЕСКИ»	17
КОСТЬ МАР'ЯНА, ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У МОВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ.....	19
БЕРЕЗОВСЬКА ВІТАЛІНА, ГОНТАР НАТАЛІЯ, ХАРАКТЕРИСТИКА ОНЛАЙН-СЕРВІСУ КАНОТ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДЛЯ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ, ПОВТОРЕННЯ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ	26
ДІБРОВА ОЛЬГА, ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	30
СТРЕМБІЦЬКА ЛАРИСА, КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛЬСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У НАВЧАННІ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДІАЛОГУ.....	33
ФЕДОРЦОВА ОЛЕНА, МЕТОД КРЕАТИВНОЇ СТРУКТУРОВАНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ФІЛОЛОГІВ.....	36
ЦЕПКАЛО ТЕТЯНА, ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ У ПІДЛІТКОВІЙ ПЕРІОДИЦІ	39
МАРЦЕНЮК ОЛЕНА, ВИШНЕВСЬКА ЮЛІАНА, ФУРМАНЮК НАТАЛІЯ, КРИВОШЕЄВА ЛІЛІЯ, НАЗАРОВА АНЖЕЛІКА, ТВОРЧІСТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА ЯК СПІВТВОРЧІСТЬ: СОЦІОЛІНГВАЛЬНИЙ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ.....	46
ЛУЦИНКЕВИЧ ЛЮДМИЛА, РЕФЛЕКСИВНА СКЛАДОВА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ДО ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	54
БАРЩЕВСЬКА ІННА, РОЛЬ КАЗКОТЕРАПІЇ В ОСМИСЛЕННІ ВАЖЛИВИХ ЖИТТЄВИХ ЯВИЩ, ЗАСВОЄННІ ЦІННОСТЕЙ І МОРАЛЬНИХ НОРМ	59
БЕВЗА ДІАНА, РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЖІНОЧОГО ГОЛОСУ У ДИСКУРСІ СУЧАСНОЇ ПРОЗИ.....	61
ВІННИЦЬКА АННА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛОМОВНОЇ СУЧАСНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	65
ГАЛЬЯНОВА ОЛЕНА, ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ДО ПОДОЛАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ВТРАТ У СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	69
ІЩУК ВІКТОРІЯ, ШЕВЧУК АННА, ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДОШКІЛЬНИКІВ.....	74
КІСЕЛЬОВ ДМИТРО, МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Е.М. ХЕМІНГУЕЯ: РАННІЙ ЕТАП.....	79

ПЛАХОТНЮК ВІКТОРІЯ, ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	85
ПОГОРЄЛОВА АЛІНА, ЕТИМОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ТА ЇХНІ УКРАЇНСЬКІ ЕКВІВАЛЕНТИ.....	90
РОМАНУХА ЮЛІЯ, СКРИПНИК НАДІЯ, КЛОЧКО ТЕТЯНА, РОСЛА ІРИНА, ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОСТІР ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	94
КУШКО ІГОР, ЛИСАК ІГОР, ПІДГОТОВКА ДО НМТ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: АНАЛІЗ ВИКЛИКІВ ТА СТРАТЕГІЧНІ РІШЕННЯ.....	98
ЗРАЛКО АННА, СУЧАСНІ МОВНІ ТРЕНДИ В РЕКЛАМІ ТА МАРКЕТИНГУ.....	101

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

ШАПОВАЛОВ ВОЛОДИМИР, РОЛЬ ЗНАННЯ ІСТОРІЇ В СТАНОВЛЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ.....	106
КОЗІГОРА МАРІЯ, ОСВІТА ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ.....	110
МАРЧУК СЕРГІЙ, ОСВІТНЯ ПОЛІТИКА ЗА КНЯЗЮВАННЯ ЯРОСЛАВА МУДРОГО.....	113
ДЖУРАК СЕРГІЙ, ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА ОСВІТА У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. СУХОМЛИНСЬКОГО.....	116
МАКУШЕНКО СВІТЛАНА, КЛЮЧ ДО УСПІХУ: ЧОМУ ОСВІТА ЗАЛИШАЄТЬСЯ НАЙВИЩОЮ ЦІННІСТЮ.....	120
СМУШКО ВЛАДИСЛАВ, ТРАДИЦІЇ КОЗАЦЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	123
МАРТИНЮК ЛЕСЯ, МАРТИНЮК ВАДИМ, ОСВІТА ЯК КАТАЛІЗАТОР САМОІДЕНТИЧНОСТІ.....	129
СМАКОТА ЛАРИСА, ПАНАСЕНКО ТЕТЯНА, СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	129
ТОКАР ЛЮБОВ, РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ МЕДІАОСВІТИ.....	135
КРЕВСЬКА ХРИСТИНА, ІНКЛЮЗИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТУ “Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ” У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	140
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, ФЕЩЕНКО ЮЛІЯ, ПУБЛІЧНІ ПОДІЇ ЯК ОСВІТНІЙ РИТУАЛ: ФОРМУВАННЯ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЧЕРЕЗ СВЯТКУВАННЯ.....	142
КУРИЖКА ВІКТОРІЯ, ТАРАСЮК ОЛЬГА, РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	144
СИНЄГУБ ЯРОСЛАВА, ДЖУГОСТРАНСЬКА ІРИНА, ОСВІТА І НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ: МІСІЯ В УТВЕРДЖЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	147
ЧЕМЕРИС ІРИНА, КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	149
ЗАГОРУЙКО НАТАЛІЯ, ЛЕБЕДИНЦЕВА ОЛЕКСАНДРА, ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ.....	153

ЗАЙЧЕНКО ІВАН, ПОГЛЯДИ ГРИГОРІЯ ВАЩЕНКА НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ В САМОСТІЙНІЙ УКРАЇНІ	157
ЯРОВА АНАСТАСІЯ, ВПЛИВ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПОЛІПШЕННЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ.....	161
КАЗАК ОЛЕКСАНДР, ОСВІТА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ.....	164
КОБУК ОКСАНА, СМОКОВИЧ ТЕТЯНА, ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ РОБОТИ З МУЗИЧНО ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ	166
КУЗЬМИНСЬКА ДІНА, ТВОРЧИЙ ВИМІР ОСВІТИ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА УМОВА РОЗВИТКУ ТА ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ОГЛЯД ІДЕЙ КЕНА РОБІНСОНА.....	168
ОЖГО ДАРИНА, БУГАЙЧУК АНАСТАСІЯ, ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	171
ПЕТРУК АННА, ІНТЕРАКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	174
СУПРУН ЯНА, НАУМИЧ ВАЛЕРІЯ, МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	176
САВЧУК ОКСАНА, ОСТАПУК ВІКТОРІЯ, ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЧЕРЕЗ ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	178
СТАНКЕВИЧ ІННА, НАВЧАННЯ ЯК ДІАЛОГ: РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ПРИЙНЯТТЯ ЧУЖОЇ ДУМКИ	180
ЛЯШУК ДАРИНА, СУПРУНОВА АННА, ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	184
КНЯЖУК ГАЛИНА, СВІТ ГРИ – СВІТ ЕМОЦІЙ: РОЛЬ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО НАСТРОЮ ДИТИНИ.....	186
ЛЮБОВ КИРЧ, ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОЇ ТА КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ	191
ШЕВЧУК ОЛЕКСАНДРА, ГЕДЗ ДАР'Я, ВСЕБІЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ У СУЧАСНІЙ РОДИНІ	195
ОСИП ЮРІЙ, ОСИП МАРІЯ, ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ СТОМАТОЛОГІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ БІОХІМІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ....	199
ГОЛЯ ГАЛИНА, ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	204
СВЯТЕНКО БОГДАНА, РІЗНІ ПОГЛЯДИ НА КОНЦЕПЦІЮ СЛОВА “WAR”	207
ПРИСЯЖНЮК ОЛЬГА, МОВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ.....	211
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ, ПОЧАТКОВА ОСВІТА ПІД РУМУНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ В ОДНОМУ ПОДІЛЬСЬКОМУ СЕЛІ (1941-1944).....	215
КУШКО ІГОР, ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК СКЛADOVA НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ НОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА	219
БУГА ОКСАНА, СУЧАСНИЙ СТАН ТА РИЗИКИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	222

ОСАДЧУК АЛЛА, УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ШТРАФУ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ТА КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ СТОРОНИ ПИТАННЯ.....	228
МАРІЯ – ВІКТОРІЯ ВІКТОРУК МАДЯРА, ДУХОВНО-МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦІННОСТЯХ.....	230
ГАЛАЙДА СТАНІСЛАВ, ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОМФОРТ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ЯК УМОВА ГАРМОНІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	233

МЕТОДИЧНА СКАРБНИЧКА

ІВАНОВА НАДІЯ, «ДІТЛАХИ В САДОЧКУ ГРАЛИ – СВЯТО РАДО ЗУСТРІЧАЛИ»	236
НАГОРНЮК ВАЛЕНТИНА, МАЗУР АЛЬБІНА, РОЗВИТОК МУЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ІМПРОВІЗАЦІЇ.....	240
МАШТАЛЯР ЙОСИП, ФОРМУВАННЯ СЦЕНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	244
МЕЛЬНИК ЄВГЕН, ФУТЗАЛ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ШКОЛЯРІВ	246
МЕЛЬНИК СВІТЛАНА, РОЛЬ ВИКЛАДАЧА З ДОДАТКОВОГО МУЗИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ТВОРЧОЇ ІНІЦІАТИВИ ТА ІНТЕРЕСУ ДО МУЗИКИ.....	250
СЛОБОДЯНЮК ОЛЕНА, КОМПЛЕКС ІГРОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОЗВИТКУ СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ.....	255
ТЕРЕПА АЛЛА, МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ОДНА З ПРОВІДНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	262

ВИМОГИ

до підготовки науково-методичних статей

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ
РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У
ПРОЦЕСІ МЕДІАОСВІТИ

УДК 373.2.015.311:070.1

ТОКАР ЛЮБОВ

доктор філософії, завідувач кафедри теорії,
фахових методик та технологій дошкільної освіти
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Abstract. *The article examines the problem of developing cognitive interests of preschool children through media education. The relevance of integrating media educational technologies into the practice of preschool educational institutions as a response to the challenges of digital transformation of society is substantiated. Modern approaches to the formation of media literacy of preschoolers and the specifics of the development of their cognitive processes in the digital educational environment are analyzed. Pedagogical conditions for the effective use of media tools to stimulate children's curiosity, develop critical thinking and cognitive activity are determined. Practical recommendations for organizing media educational activities taking into account age characteristics and sanitary-hygienic requirements are presented.*

Key words: *cognitive interests, preschool children, media education, media literacy, digital technologies, cognitive activity, preschool educational institution.*

Постановка проблеми. Сучасне суспільство переживає епоху стрімкої цифровізації всіх сфер життєдіяльності, що неминуче впливає на освітні процеси, зокрема на систему дошкільної освіти. Діти дошкільного віку народжуються та зростають у медіанасиченому середовищі, де цифрові технології стають невід'ємною частиною їхнього повсякденного досвіду. За даними досліджень, понад 80% дітей віком 3-6 років регулярно взаємодіють з різними медіапристроями, що актуалізує необхідність цілеспрямованого педагогічного супроводу цього процесу [2, с. 15].

Проблема розвитку пізнавальних інтересів дошкільників у контексті медіаосвіти набуває особливого значення, оскільки саме в цей період закладаються основи пізнавальної активності, формується ставлення до навчання та освоєння нової інформації. Пізнавальний інтерес як складне особистісне утворення характеризується вибірковою спрямованістю на пізнання об'єктів та явищ дійсності, стійкою потребою

в знаннях і позитивним емоційним ставленням до пізнавальної діяльності.

Водночас педагогічна практика свідчить про недостатню розробленість методичних підходів до використання медіазасобів у роботі з дошкільниками. Вихователі часто не володіють необхідними компетентностями для ефективної інтеграції медіаосвітніх технологій у освітній процес, а батьки стикаються з дилемою щодо доцільності та безпеки використання цифрових пристроїв дітьми раннього віку. Це зумовлює необхідність наукового обґрунтування педагогічних умов, за яких медіаосвіта стає ефективним інструментом розвитку пізнавальних інтересів дошкільників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика медіаосвіти дошкільників активно досліджується вітчизняними та зарубіжними науковцями. Теоретичні засади медіаосвіти розроблено в працях О. Волошенюк, Г. Онкович, які обґрунтовують необхідність формування медіаграмотності з раннього віку як важливої складової сучасної освіти [2, с. 12-

17; 6, с. 47]. Н. Череповська досліджує особливості медіаосвіти дітей дошкільного віку, наголошуючи на важливості створення безпечного та розвивального медіасередовища [9, с. 89-94].

Психологічні аспекти розвитку пізнавальних інтересів дошкільників висвітлено у роботах О. Кононко, яка розглядає пізнавальну активність як провідну характеристику особистісного розвитку дитини [4, с. 156-162]. Л. Артемова та С. Нечай аналізують вплив цифрових технологій на когнітивний розвиток дошкільників, виокремлюючи як позитивні можливості, так і потенційні ризики [1, с. 8-24].

Зарубіжні дослідники, зокрема М. Robb та S. Livingstone, вивчають вплив медіаконтенту на розвиток дітей раннього віку, підкреслюючи важливість якісного освітнього контенту та активної ролі дорослого у медіаспоживанні дитини [11, с. 22-35]. Т. Marsh та колеги досліджують ефективність інтерактивних медіазасобів для розвитку пізнавальних здібностей дошкільників [10, с. 437].

Однак, незважаючи на значний науковий доробок, недостатньо висвітленими залишаються питання практичної реалізації медіаосвітніх технологій у закладах дошкільної освіти України, критерії відбору медіаконтенту для різних вікових груп та методика інтеграції традиційних та інноваційних форм роботи з дошкільниками.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та визначити педагогічні умови розвитку пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку у процесі медіаосвіти.

Завдання дослідження:

1. Розкрити сутність понять «пізнавальний інтерес» та «медіаосвіта» у контексті дошкільної освіти.

2. Проаналізувати можливості медіаосвітніх технологій для розвитку пізнавальної активності дошкільників.

3. Визначити педагогічні умови ефективного використання медіазасобів у роботі з дітьми дошкільного віку.

4. Розробити практичні рекомендації щодо організації медіаосвітньої діяльності в закладах дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пізнавальний інтерес є однією з найважливіших характеристик особистості дошкільника, що визначає його успішність у освоєнні навколишнього світу та формуванні готовності до шкільного навчання. У психолого-педагогічній науці пізнавальний інтерес розглядається як вибіркова спрямованість особистості на об'єкти і явища дійсності, що характеризується постійним прагненням до пізнання, до нових, більш повних і глибоких знань [4, с. 158]. У дошкільному віці пізнавальний інтерес проявляється у допитливості, бажанні дізнаватися нове, експериментувати, досліджувати предмети та явища.

Медіаосвіта дошкільників – це цілеспрямований педагогічний процес формування медіаграмотності, що передбачає розвиток здатності сприймати, аналізувати та критично оцінювати медіаінформацію, а також створювати власні медіапродукти відповідно до вікових можливостей [6, с. 48]. На відміну від медіаспоживання, медіаосвіта спрямована на усвідомлену взаємодію з медіазасобами під педагогічним керівництвом.

Аналіз сучасних досліджень дозволяє виокремити декілька аспектів впливу медіаосвітніх технологій на розвиток пізнавальних інтересів дошкільників. По-перше, мультимодальність медіаконтенту (поєднання зображення, звуку, анімації, інтерактивних елементів) створює багате сенсорне середовище, що стимулює різні канали сприйняття інформації. Це особливо важливо для дошкільників, які мають переважно наочно-образне мислення [8, с. 159].

По-друге, інтерактивність цифрових медіазасобів дозволяє дитині бути не пасивним споживачем інформації, а активним учасником пізнавального процесу. Інтерактивні додатки, освітні ігри, віртуальні екскурсії створюють можливості для дослідницької діяльності, експериментування, отримання зворотного зв'язку, що підтримує пізнавальну мотивацію [7, с. 78-82].

По-третє, медіатехнології відкривають доступ до розширеного інформаційного простору, дозволяючи дітям знайомитися з об'єктами та явищами, недоступними для безпосереднього спостереження (космос, підводний світ, історичні події, віддалені країни тощо). Це збагачує картину світу дитини, формує цілісні уявлення про навколишню дійсність [9, с. 91].

Водночас необхідно враховувати специфіку дошкільного віку та пов'язані з нею обмеження у використанні медіатехнологій. Фізіологічні особливості дітей 3-6 років (незавершеність формування зорового аналізатора, швидка втомлюваність при статичній позі, потреба в руховій активності) вимагають суворого дозування часу роботи з екранними пристроями. Згідно з санітарними нормами, тривалість безперервної діяльності з використанням комп'ютера для дітей 5-6 років не повинна перевищувати 10-15 хвилин [5].

Психологічні особливості дошкільників (конкретність мислення, емоційність сприйняття, недостатній розвиток довільної уваги) зумовлюють необхідність ретельного відбору медіаконтенту та форм організації медіаосвітньої діяльності [1, с. 16]. Ефективними є короткі за тривалістю, динамічні, емоційно насичені медіапродукти з чіткою структурою та зрозумілим сюжетом.

Педагогічні умови ефективного розвитку пізнавальних інтересів дошкільників засобами медіаосвіти:

1. Цілеспрямований відбір медіаконтенту відповідно до освітніх завдань та вікових особливостей дітей. Критеріями відбору мають бути: освітня цінність, відповідність віковим можливостям сприйняття, безпечність контенту, естетична якість, інтерактивність, зв'язок з життєвим досвідом дітей [9, с. 105]. Перевага надається україномовному контенту, що відображає національну культурну ідентичність.

2. Інтеграція медіаосвітніх технологій з традиційними формами дошкільної освіти. Медіазасоби не повинні замінювати, а доповнювати та збагачувати предметно-практичну, ігрову, художню діяльність дітей [3, с. 18]. Оптимальною є модель, коли віртуальний досвід стає поштовхом для реальної дослідницької діяльності.

3. Активна медіація дорослого (вихователя, батьків) у процесі взаємодії дитини з медіаконтентом. Дорослий виконує функції організатора, помічника, співрозмовника, що допомагає дитині осмислити отриману інформацію, встановити зв'язки з попереднім досвідом, сформулювати запитання [11, с. 28-30]. Спільне обговорення медіаконтенту розвиває критичне мислення, мовлення, здатність до рефлексії.

4. Поєднання індивідуальних та колективних форм медіаосвітньої діяльності. Індивідуальна робота з інтерактивними додатками розвиває самостійність, забезпечує індивідуальний темп просування. Колективний перегляд відео, створення групових медіапроектів формують комунікативні навички, уміння співпрацювати, враховувати думки інших [10, с. 439-441].

5. Створення безпечного цифрового середовища в закладі дошкільної освіти. Це передбачає наявність сучасного обладнання (інтерактивних панелей, планшетів з великим екраном, якісного звукового супроводу), ергономічне облаштування

робочого простору, дотримання санітарно-гігієнічних норм, технічну підтримку та контроль за контентом [5].

6. Розвиток медіакомпетентності педагогів та батьків. Ефективність медіаосвіти залежить від готовності дорослих кваліфіковано організовувати взаємодію дітей з медіазасобами [6, с. 50]. Це вимагає систематичного підвищення кваліфікації педагогів, проведення просвітницької роботи з батьками, формування спільних підходів до медіаосвіти в родині та закладі освіти.

Практична реалізація зазначених умов передбачає використання різноманітних форм медіаосвітньої діяльності: перегляд та обговорення освітніх мультфільмів і відеороликів; віртуальні екскурсії музеями, зоопарками, планетаріями; інтерактивні дидактичні ігри на розвиток пізнавальних процесів; проєкту діяльність із створенням власних медіапродуктів; використання QR-кодів для організації квестів та пізнавальних маршрутів [7, с. 124-130].

Особливої уваги заслуговує питання створення дітьми власних медіапродуктів. Діяльність зі створення медіаконтенту (фотозйомка, відеозапис, створення простих анімацій) розвиває не лише пізнавальні, а й творчі здібності, технічні навички, комунікативні компетентності [10, с. 442]. Водночас така діяльність має відповідати віковим можливостям дітей та не перетворюватися на технічне тренування, зберігаючи ігровий, творчий характер.

Важливим напрямом медіаосвіти дошкільників є формування елементів критичної медіаграмотності. Хоча повноцінне критичне мислення формується в більш старшому віці, вже в дошкільному періоді можливо закладати його основи через формування здатності відрізнити реальне від вигаданого, розуміти умовність медіазображення, усвідомлювати, що не вся

інформація є правдивою та корисною [3, с. 199].

Розвиток пізнавальних інтересів у процесі медіаосвіти потребує систематичного педагогічного моніторингу. Показниками ефективності можуть бути: зростання пізнавальної активності дітей, розширення тематики пізнавальних інтересів, здатність застосовувати отримані знання в різних видах діяльності, розвиток мовлення та словникового запасу, формування позитивного ставлення до пізнавальної діяльності [4, с. 165-168].

Впровадження медіаосвіти в практику закладів дошкільної освіти вимагає системних змін на різних рівнях: створення нормативної бази, розробки освітніх програм та методичних рекомендацій, підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів, матеріально-технічного забезпечення, співпраці з батьківською громадою [9, с. 187-195].

Перспективним напрямом є створення національної платформи освітнього медіаконтенту для дошкільників, що відповідатиме Базовому компоненту дошкільної освіти, враховуватиме українську культурну специфіку, забезпечуватиме доступність для всіх закладів освіти [3, с. 25-28].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвиток пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку у процесі медіаосвіти є актуальним та перспективним напрямом модернізації дошкільної освіти відповідно до викликів цифрового суспільства. Медіаосвітні технології за умови їх цілеспрямованого, методично грамотного використання стають ефективним засобом стимулювання пізнавальної активності дошкільників, розширення їхнього світогляду, формування первинних навичок критичного мислення та медіаграмотності.

Визначені в дослідженні педагогічні умови створюють основу для ефективної

організації медіаосвітньої діяльності в закладах дошкільної освіти.

Ключовим принципом використання медіатехнологій у роботі з дошкільниками має бути баланс між інноваційністю та збереженням самоцінності дошкільного дитинства, між віртуальним та реальним досвідом, між технічними можливостями та психофізіологічними особливостями дітей. Медіазасоби мають збагачувати, а не замінювати традиційні види дитячої діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці конкретних методик використання різних видів медіатехнологій для розвитку пізнавальних інтересів дошкільників; створенні діагностичного інструментарію для оцінки рівня розвитку медіаграмотності дітей дошкільного віку; дослідженні довготривалих ефектів медіаосвіти на когнітивний та особистісний розвиток дітей; вивченні особливостей підготовки майбутніх вихователів до реалізації медіаосвіти в професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Артемова Л. В., Нечай С. М. Вплив цифрових технологій на когнітивний розвиток дітей дошкільного віку. *Проблеми сучасної психології*. 2023. Вип. 59. С. 8-24.
2. Волошенюк О., Іванова С. Цифрова соціалізація дітей дошкільного віку: виклики та можливості. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2021. № 1(13). С. 12-17.
3. Гудим А. А., Литвин А. В. Формування критичного мислення дошкільників в умовах інформаційного суспільства. *Молодий вчений*. 2023. № 5(117). С. 198-202.
4. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника. Київ: Стилос, 2021. 336 с.
5. Санітарний регламент для закладів дошкільної освіти: наказ МОЗ України від 24.03.2021 № 612. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0612-21> (дата звернення: 15.10.2024).
6. Онкович Г. В. Медіаосвіта в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. Вища освіта України. 2020. № 2. С. 45-52.
7. Смирнова-Трибулькевич І. О. Інтерактивні технології в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2023. 184 с.
8. Хоружа Л. Л., Братко М. В. Дидактичні можливості мультимодальних текстів у дошкільній освіті. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2022. № 3(117). С. 156-168.
9. Череповська Н. І. Медіаосвіта дошкільників: теорія і практика. Київ: Видавничий дім «Слово», 2022. 256 с.
10. Marsh J., Plowman L., Yamada-Rice D., Bishop J. C., Lahmar J., Scott F. *Digital play: A new classification. Early Years*. 2022. Vol. 42(4). P. 432-445. DOI: 10.1080/09575146.2021.1900872
11. Robb M. B., Takeuchi L., Kotler J. New insights from the 2020 Common Sense census: Media use by kids age zero to eight. San Francisco, CA: Common Sense Media, 2021. 68 p.

*Стаття надійшла до редакції
18 листопада 2025 р*